

BUDE EURÓPA PO LISABONE BEZPEČNÁ EURÓPA V LEPŠOM SVETE?

Vo štvrtok 18. marca 2010 sa na pôde Ekonomickej univerzity v Bratislave uskutočnilo ďalšie z neformálnych stretnutí z cyklu Diskusných klubov organizované Euroatlantickým centrom v spolupráci s Centrom pre európske a severoatlantické vzťahy. Odborným hosťom diskusie bol pán Róbert Ondrejcsák, výkonný riaditeľ CENAA. Témou diskusie bola otázka zmien, dopadov, a výziev ktoré prinieslo prijatie Lisabonskej zmluvy pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku únie, ktorá má ambíciu stať sa prísľubom pre politicky silnú Európu v bezpečnom svete.

Cieľom diskusných klubov je rozvíjať neformálnu kritickú debatu na aktuálne geopolitické a bezpečnostné otázky vychádzajúc v ústrety najmä konkrétnym požiadavkám participantov. Tí majú jednak možnosť vopred požiadať o tému najbližšieho stretnutia a tak adresovať svoje konkrétne záujmy, na druhej strane, vzhľadom na komornejšie zloženie klubu vzniká široký priestor na individuálne otázky, úvahy a názory, ktoré komentuje prizývaný odborník na danú tému. Cieľovou skupinou diskusných klubov sú predovšetkým študenti ale aj širšia a odborná verejnosť. Diskusia prebieha v uvoľnenom duchu za okrúhlym stolom s kávou a sušienkami.

Prvým diskutovaným okruhom 4. stretnutia cyklu bola otáznosť jednotného vystupovania EÚ v medzinárodných vzťahoch. Ambíciou Únie po prijatí Lisabonskej zmluvy je hovoriť jednotným zahraničnopolitickým hlasom. Za týmto účelom vznikol post vysokého predstaviteľa pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku a post predsedu Európskej rady. Výrok Henryho Kissingera „*Rád zavolám do Európy, ale dajte mi jej telefónne číslo!*“ spred niekoľkých rokov, je však, podľa zhodného názoru diskutérov stále aktuálny. Európska únia síce dosiahla určité úspechy v mierovom

riešení konfliktov - pozitívne sa dá hodnotiť prínos prvej operácie mimo územia Európy misia ARTEMIS v Demokratickej republike Kongo. Tá však na druhej strane bola určitým „one-state-show“ s významným jednostranným zapojením Francúzska. Rozširovanie spolupráce, ľudských práv a demokracie je taktiež dobrým signálom, vzhľadom však na nevýraznosť nových vedúcich osobností zahraničnopolitickej agendy EÚ sa o úspechu hovoriť nedá. Diskutéri naďalej vidia vedúcu úlohu národných diplomacií a zhodli sa, že jednotné telefónne číslo do Európy ešte vytvorené nebolo. Členské štáty vytvorili úrady ale nedelegovali na ne právomoci, výzvou preto ostáva delegácia a vzdanie sa určitých kompetencií v prospech novovytvorených štruktúr. Mimoeurópske veľmoci tak komunikujú so strategickými partnermi z EU naďalej bilaterálne.

Cieľom EBOP by malo byť vybudovanie efektívneho multilateralizmu a rozvíjanie úlohy medzinárodného práva kde základným rámcom medzinárodných vzťahov je Charta Organizácie Spojených národov.

Ďalším zistením vyplývajúcim z diskusie je chýbajúce strategické myslenie Európskej únie. Únia je síce silným ekonomickým blokom ale nespráva sa ako strategický bezpečnostný hráč. V medzinárodných vzťahoch nemá definovaný jednoznačný postoj. Je potrebné formulovať jednotnú politiku voči dôležitým globálnym hráčom ako je Rusko, Čína či blízky východ. Na vznik takéhoto jednotného myslenia však Európa potrebuje politicky dozrieť, najmä čo sa týka individuálnych ambícií členských štátov. EÚ musí vybudovať strategickú kultúru, ktorá podporuje včasný, rýchly a podľa potreby rozsiahly nielen vojenský ale aj politický zásah.

Operácia ATALANTA bola prvá námorná misia EÚ zameraná na ochranu plavidiel proti pirátskym únosom pri somálskom pobreží. Podľa diskutérov je význam misie skôr symbolický najmä v tom že EÚ bola schopná zmobilizovať námornú misiu. Somálsko je typickým prípadom „*failed state*“, návrhom klubu je preto vybudovať štát schopný regulovať situáciu a zabezpečiť odstránenie príčin vzniknutej situácie, posilnením civilnej pomoci, školstva, tréningu polície a pod.

Diskutujúci nezabudli aj na fakt, že misie EÚ sprevádza kritika zameriavajúca sa na duplicitu činností Severoatlantickej aliancie. Uznali dôležitosť dohody Berlin Plus, jej výkon však pokladajú za útlapný. Európska únia taktiež ešte nevybudovala

strategické plánovacie kapacity, ktoré zohrávajú vitálnu úlohu v zaistení bezpečnosti.

V závere diskusie sa diskutujúci stretli v názore že pridanou hodnotou Európskej únie a jej zahraničnopolitickej agendy môže byť dobrý príklad demokratického správania sa založeného na vnútornom konsenze najmä pri vystupovaní smerom k svojim najbližším susedom akým je Balkán. V čase, keď by stabilitu regiónu už nemalo ohroziť vypuknutie konfliktu o veľkosti balkánskeho konfliktu z 90. rokov, dôveryhodnosť zahraničnej politiky Európskej únie vo svete bude závisieť aj od efektivity aktivít a snáh na posilnenie udržateľnosti situácie v tejto oblasti a výsledkov ambícií predovšetkým o bezpečnú Európu, ktorá prispeje k lepšiemu svetu.

